

POSTANOWIENIE

Dnia 15 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Janusz Niczyporuk

w sprawie ze skargi B. C.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
VI ACa 1472/22,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 15 maja 2024 r.,

- I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie VI Wydziałem Cywilnym w sprawie o sygn. akt VI ACa 1472/22 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- II. przyznaje skarżącej B. C. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie, sumę pieniężną w wysokości 2.000 (dwóch tysięcy) złotych za okres od 4 października 2022 r. do 15 maja 2024 r.;**
- III. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie VI Wydziałowi Cywilnemu rozpatrzenie sprawy o sygn. akt VI ACa 1472/22 w terminie trzech miesięcy od dnia zwrotu akt;**
- IV. nakazuje Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie zwrócić skarżącej B. C. kwotę 200 (dwieście) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;**
- V. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącej B. C. kwotę**

240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Warszawie do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym;
VI. oddała skargę w pozostałej części.

Tomasz Demendecki Elżbieta Karska Janusz Niczyporuk

UZASADNIENIE

Skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki z dnia 13 marca 2024 r., która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 18 marca 2024 r., skarżąca B. C., działając przez profesjonalnego pełnomocnika wniosła o: stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt VI ACa 1472/22 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie VI Wydziałem Cywilnym (pkt. 1), nakazanie na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności w celu nadania sprawie prawidłowego biegu i rozpatrzenia apelacji wniesionej przez pozwaną (pkt. 2); zasądzenie na podstawie art. 12 ust. 4 w/w ustawy od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej sumy pieniężnej w wysokości 20 000 (dwadzieścia tysięcy) złotych ze względu na przewlekłość niniejszego postępowania (pkt. 3); zasądzenie kosztów postępowania wywołanych skargą, w tym kosztów zastępstwa prawnego, wg. norm przepisanych (pkt. 4).

W uzasadnieniu skargi wyjaśniono, że B. C. w dniu 3 kwietnia 2020 r. skierowała do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie pozew o zapłatę w postępowaniu upominawczym na kwotę 183 564,00 zł. przeciwko A. G.. Postępowanie przed Sądem Okręgowym zakończyło się wydaniem wyroku z dnia

13 czerwca 2022 r., w którym na rzecz powódki zostały zasądzone kwoty, które podnosiła w pozwie. W dniu 22 września 2022 r. pozwana wniosła apelację, która po upływie ponad półtora roku nie została rozpoznana. W dalszej części uzasadnienia skargi podniesiono brak zaufania do wymiaru sprawiedliwości, złożenie pisma w dniu 9 marca 2023 r., w którym ponaglano Sąd Apelacyjny w Warszawie do zajęcia się sprawą oraz fakt, że znaczące opóźnienie pozbawia powódkę możliwości skutecznego dochodzenia swoich roszczeń wobec wyzbywania się przez pozwaną majątku, co może ostatecznie w znaczący sposób uszczuplić, a nawet całkowicie uniemożliwić zaspokojenie jej roszczeń.

W odpowiedzi na skargę z dnia 24 kwietnia 2024 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zgłosił swój udział w sprawie oraz wniośł o jej oddalenie. W uzasadnieniu odpowiedzi przytoczono kalendarium czynności, jakie podejmowane były w sprawie od 4 października 2022 r. do 13 marca 2024 r. W dalszej części uzasadnienia Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie przedstawił stan prawny i orzecznictwo mające zastosowanie w sprawie. Powołał także powody zaległości związane z sytuacją w sądownictwie będącą skutkiem pandemii. W treści uzasadnienia Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie jednoznacznie stwierdził, że „brak jest podstaw do stwierdzenia przewlekłości w niniejszym postępowaniu, a w konsekwencji do zasądzenia żądanej sumy pieniężnej”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki,

jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do treści art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono

terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

W części orzeczeń wskazuje się, że także krótszą, np. ośmiomiesięczną bezczynność sądu, jako naruszającą może prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (zob. postanowienia NSA: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06, LEX nr 360307; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08, LEX nr 479698; z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08, LEX nr 479136; z 24 lipca 2008 r., I OPP 23/08, LEX nr 494267 oraz z 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10, LEX nr 619863). Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Jednakże powinien być on stosowany przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość i w szczególnych przypadkach domniemanie to może być wzruszone (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22).

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06).

W tym też kontekście – organizacyjnym – należy rozpoznawać argumenty zawarte w odpowiedzi na skargę. Jakkolwiek przyczyniają się one do dezorganizacji i opóźnień w wyznaczaniu spraw, to wciąż pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie. Ostatecznie Sąd jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na rozpoznanie apelacji w analizowanej sprawie został przekroczony i wyniósł ponad 12 miesięcy. Pozwana A. G. złożyła apelację od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 13 czerwca 2022 r. Akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 4 października 2022 r. Sprawę niezwłocznie wpisano do repertorium i nadano jej sygnaturę akt VI Ca 1472/22. Kolejno do rozpoznania sprawy wylosowany został sędzia referent. Pismem z dnia 9 marca 2023 r. pełnomocnik Skarżącej wniósł o jak najszybsze nadanie sprawie biegu, a w szczególności wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej. Pismem z dnia 11 kwietnia 2023 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie poinformował pełnomocnika pozwanej, iż sprawy rozpoznawane przez sąd wyznaczane są według kolejności wpływu akt, a czas oczekiwania na wyznaczenie terminu wynosi ok. 12 miesięcy. Zarządzeniem z dnia 13 maja 2023 r. zarządzono o przygotowaniu karty przeglądowej w sprawie i skierowaniu akt sprawy do referendarza sądowego celem podjęcia czynności w związku ze złożoną apelacją. Zarządzeniem z 22 maja 2023 r. wezwano pełnomocnika pozwanej do uzupełnienia braków fiskalnych apelacji. Zgodnie z notatką służbową z dnia 14 lutego 2024 r. ustalono, iż opłata od apelacji pozwanej w sprawie nie wpłynęła do sądu II instancji. Wobec powyższego zarządzeniem z dnia 16 marca 2024 r. wezwano bezpośrednio pozwaną A. G. do uzupełnienia braków fiskalnych apelacji. Ostatnia czynność techniczna widniejąca w aktach sprawy nosi datę 25 marca 2024 r. i jest to odpis wezwania do uzupełnienia braków fiskalnych apelacji poprzez uiszczenie opłaty sądowej w kwocie 9179 zł. w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia apelacji.

Sąd Apelacyjny w Warszawie od momentu wpływu akt wraz z apelacją, poza wylosowaniem sędziego referenta i wykonaniem wymienionych wezwań, nie podejmował czynności zmierzających do jej merytorycznego rozpoznania. W ocenie Sądu Najwyższego w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w przedmiotowej sprawie.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w przedmiotowej sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącej o zasądzenie na jego rzecz odpowiedniej sumy pieniężnej. Orzekając o przyznaniu skarżącej od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jednak nie mniej niż w/w suma, niezależnie od tego, ile etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Jednocześnie Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do zasądzenia sumy wyższej i dlatego w tej części oddalił żądanie skarżącej.

W związku z tym, że zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania skarga B. C. zawiera wniosek o zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Warszawie do podjęcia postępowania, a także innych działań zmierzających do możliwie najszybszego zakończenia postępowania, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 3 w/w ustawy, postanowił zalecić podjęcie przez Sąd Apelacyjny w Warszawie odpowiednich czynności zmierzających do zakończenia postępowania w terminie trzech miesięcy od daty zwrotu akt.

Na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania Sąd Najwyższy uwzględniając skargę nakazał zwrócić uiszczoną od niej opłatę.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym orzeczono w parciu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. art. 99 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015, poz. 1804 ze zm.).

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 12 ust. 1, 2, 3 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

Tomasz Demendecki Elżbieta Karska Janusz Niczyporuk

[SOP]

[ms]